

Undervisere støtter regeringens forslag om mere praksislæring i folkeskolen

Regeringen præsenterede i efteråret et nyt folkeskole-udspil, hvor det praktiske er i højsædet. I denne undersøgelse har vi spurgt undervisere i folkeskolen, hvorvidt de ønsker mere praksislæring ind i folkeskolen. Undviserne støtter ønsket om mere praksislæring, men ser samtidig et behov for mere efter- og videreuddannelse. Ifølge lærerne sker det ikke mange steder, fordi kommunerne og skolelederne synes, at det er for dyrt og besværligt.

Resumé:

- Et flertal af undervisere i folkeskolen ønsker mere praksislæring i folkeskolen.
 - 60 pct. af undviserne er enten helt (24 pct.) eller delvist (36 pct.) enige i, at der bør være mere praksislæring i folkeskolen. Omvendt er 14 pct. enten helt (4 pct.) eller delvist (10 pct.) uenige, mens 27 pct. hverken er enige eller uenige.
- Der er bred opbakning til mere praksislæring på tværs af undervisningstrin, men opbakningen til mere praksislæring er størst blandt undervisere i udskoling:
 - Blandt undvisere i udskoling (7.-10. klasse) er opbakningen til mere praksislæring i folkeskolen 66 pct., mens den er 56 pct. blandt undvisere i indskoling (0.-3. klasse).
 - For alle undervisningstrin gælder det, at der er langt flere, som angiver at være enten helt eller delvist enige i, at der bør være mere praksislæring i folkeskolen, end som angiver at være helt eller delvist uenige.
- Hvis ønsket om øget praksislæring i folkeskolen skal realiseres, er det vigtigt, at undviserne får de rette værktøjer til dette. Regeringen anerkender i deres udspil behovet for et øget udbud af efter- og videreuddannelseskurser. Ifølge en [tidligere analyse fra Tænk tanken Cevea](#) er de primære barrierer for efter- og videreuddannelse ikke udbuddet af kurser men skolernes stramme økonomi og mangel på vikardækning.

KONTAKT

Asbjørn Sonne Nørgaard
asn@cevea.dk
Tlf. 21 72 54 13

FORFATTERE

Stine Laurberg Myssen
og Asbjørn Sonne Nørgaard

NOTAT

Tema: Uddannelse
Publiceret: 22. januar 2024

CITAT

Nærværende rapport må kun citeres med udtrykkelig kildehenvisning til Cevea.

INDLEDNING

Regeringens folkeskoleudspil lægger op til, at der skal mere praktik ind i den danske folkeskole. Det skal bl.a. ske gennem obligatorisk erhvervspraktik, flere praktiske fag og en ny juniormesterlære i udskolingen. Ambitionen med dette er ifølge regeringen selv: ”... at eleverne efter den sidste afgangsprøve i juni træder ud i verden med en rygsæk fyldt af viden og motivation til at lære mere”.¹ Og ønsket om mere praksis i folkeskolen er ikke nye toner i dansk politik.

Tilbage i 2018 forsøgte man fra politisk side at skrue op for praksis i folkeskolen. Her blev det gjort obligatorisk at tage praktiske/musiske prøvefag i udskolingen.² Til trods for, at der er tale om praktiske fag, har flere givet udtryk for, at teorien fylder for meget i de praktiske fag.³ Denne pointe bakkede statsministeren op ved åbningstalen, da hun med tydelig afstandtagen remsede nogle af de formulerede Fælles Mål op fra madkundskab og idræt.⁴

Danmark halter bagefter, når det handler om undervisning i praktiske fag. Sammenlignet med vores nordiske nabolande, har danske skoleelever langt mindre praktisk undervisning og færre praktiske fag. Og der er ikke tale om små forskelle. I Danmark udgør praktiske fag 14 pct. af timerne i udskolingen, mens tallene for hhv. Norge og Sverige er hhv. 20 og 27 pct.⁵ De praktiske fag udgør altså en ganske lille del af undervisningen i den danske folkeskole.

Øget fokus på de praktiske fag møder også opbakning fra forældrene. Cevea har i en tidligere analyse vist, at knap to ud af tre forældre mener, at de praktiske fag i folkeskolen bør styrkes, selv om det måtte ske på bekostning af de boglige fag. Også blandt forældre med de fagligt stærkeste børn er det et flertal, som ønsker flere praktiske fag.⁶

Mere praksis i folkeskolen behøver ikke kun at ske ved at øge antallet af timer med praktiske fag. Praktisk undervisning kan nemlig indgå i alle fag, fremover praksislæring. Mere praksis i folkeskolen kan bl.a. indebære bevægelse, produktfremstilling, ekskursioner mv.

Men hvordan ser det ud med dem, som rent faktisk skal indføre mere praksis i folkeskolen? Det besvarer vi i denne analyse, som bygger på en repræsentativ spørgeskemaundersøgelse blandt Danmarks Lærerforenings medlemmer, som er enten børnehaveklasseledere eller lærere (fremover undervisere) i folkeskolen. Cevea har lavet undersøgelsen i samarbejde med Danmarks Lærerforening (N = 1.974). Spørgeskemaundersøgelsen er foretaget inden regeringen præsenterede sit udspil. Undervisernes holdninger forventes altså ikke at være påvirkede af deres generelle holdning til regeringen.

¹ Regeringen (2023): ”[Forberedt på fremtiden II: Frihed og fordybelse – et kvalitetsprogram for folkeskolen](#)”.

² Se Aftale om styrket praksisfaglighed (2018), Fra folkeskole til faglært – Erhvervsuddannelser til fremtiden (2018) og regeringsgrundlaget Ansvar for Danmark (2022).

³ Se f.eks. P. Aisinger (2023): ”[Kan man tale sig til et 12-tal i de praktiske fag?](#)”; S. Knuth (2022): ”[Venstre: Stop med at gøre idræt og andre praksisfag teoretiske](#)”.

⁴ Se Mette Frederiksens tale ved Folketingets åbning i 2023

⁵ Aisinger, P. (2022). ”Sverige og Norge har næsten dobbelt så mange praktiske lektioner i udskolingen som Danmark”.

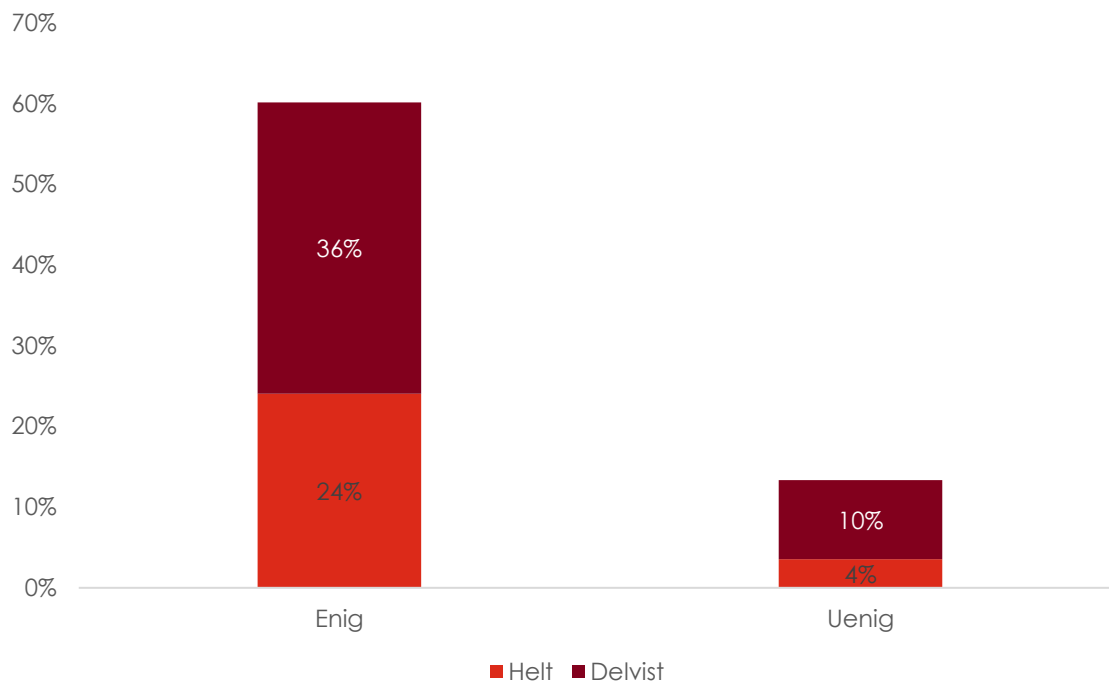
⁶ Cevea (2023): ”Forældre ønsker at styrke de praktiske fag i folkeskolen og større fokus på fagligt svage elever”.

UNDERVISERNE BAKKER OP OM MERE PRAKSISLÆRING

Et flertal af lærerne efterspørger mere praksislæring i folkeskolen end i dag, jf. figur 1. 60 pct. af underviserne er enten helt (24 pct.) eller delvist enige (36 pct.) i, at der bør være mere praksislæring i folkeskolen. Omvendt er kun 14 pct. enten helt (4 pct.) eller delvist (10 pct.) uenige i, at der skal mere praksislæring ind i undervisningen. Der er altså et stort flertal af underviserne som mener, at der bør være mere praksislæring i undervisningen.

Hertil er der en relativt stor gruppe af underviserne (27 pct.), som hverken har erklæret sig enige eller uenige i udsagnet.

Figur 1. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: Der er generelt for få praksisfaglige aktiviteter i undervisningen i folkeskolen, april-maj 2023.

Note: Spørgsmål: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: Der er generelt for få praksisfaglige aktiviteter i undervisningen i folkeskolen. Med praksisfaglige aktiviteter menes her, at undervisningen involverer f.eks. bevægelse, produktfremstilling, elevpræsentationer, sanseaktivitet og ekskursioner. Svarkategorier: Helt enig, delvist enig, hverken enig eller uenig, delvist uenig og helt uenig. Andelen, der har svaret "Hverken enig eller uenig" er 27 pct (tal ikke vist i figuren). N = 1.974.

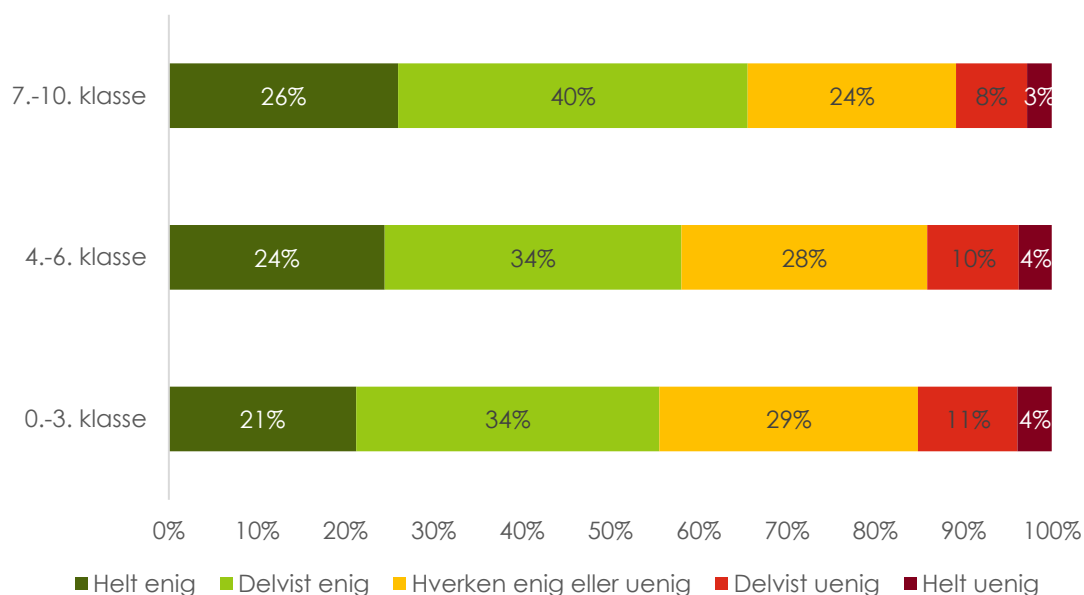
Kilde: Cevea på baggrund af surveydata indsamlet af Danmarks Lærerforening

Når regeringen netop har lagt op til mere praksislæring i folkeskolen ladet det altså til at vække genklang blandt dem, som skal implementere den i undervisningen. Underviserne i folkeskolen synes også, at der bør være mere praksislæring i deres undervisning.

UNDERVISERE ØNSKER MERE PRAKSISLÆRING PÅ TVÆRS AF KLASSETRIN

Opbakningen til mere praksislæring deles bredt blandt underviserne uanset hvilke klassetrin, de underviser på. Der er dog mindre forskelle. Figur 2 viser, at opbakningen er størst blandt undervisere i udskolingen (7.-10. klasse), hvor 66 pct. ønsker mere praksislæring, mens andelen er 56 pct. blandt undervisere i indskolingen. Omvendt adskiller undervisere i udskolingen sig ikke signifikant fra mellemtrinnet, hvor 58 pct. bakker helt eller delvist op om mere praksislæring i folkeskolen ($p = 0,14$). Selvom der er mindre variationer i opbakningen til mere praksislæring i undervisningen, er der altså bred enighed om ønsket om mere praksislæring på tværs af, hvilke klassetrin lærerne underviser på.

Figur 2. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: Der er generelt for få praksisfaglige aktiviteter i undervisningen i folkeskolen, efter klassetrin, april-maj 2023.

Note: Spørgsmål: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: Der er generelt for få praksisfaglige aktiviteter i undervisningen i folkeskolen. Med praksisfaglige aktiviteter menes her, at undervisningen involverer f.eks. bevægelse, produktfremstilling, elevpræsentationer, sanseaktivitet og ekskursioner. Svarkategorier: Helt enig, delvist enig, hverken enig eller uenig, delvist uenig og helt uenig. N = 1.995. N er større i figur 2 end i figur 1, eftersom lærere, som underviser flere klassetrin (f.eks. 1. og 4. klasse) indgår flere gange.

Kilde: Cevea på baggrund af surveydata indsamlet af Danmarks Lærerforening

CEVEA MENER

Regeringens ønske om at få flere praktiske elementer ind i folkeskolen er fornuftigt. Og for at disse ønsker bliver mest effektivt implementeret, er det vigtigt, at forslaget vækker genklang hos underviserne i folkeskolen. Det er altså gode nyheder for regeringen, at vi finder stor opbakning blandt underviserne til ønsket om mere praksis i folkeskolen.

For at underviserne i folkeskolen kan implementere øget praksislæring i deres undervisning, er det vigtigt, at de får de rette værktøjer og didaktiske kompetencer. Cevea har i en nylig analyse vist, at efter- og videreuddannelsesbehovet blandt undervisere inden for inklusion af praksis i undervisningen er stort, idet 31 pct. af underviserne svarer, at de oplever et uopfyldt behov for kompetenceudvikling inden for området.⁷ For at få mere praksis ind i folkeskolens undervisning, skal lærerne klædes bedst muligt på med mere efter- og videreuddannelse.

Regeringens udspil *Forberedt på fremtiden II* fremhæver behovet for at styrke meritlæreruddannelsen og bringe andre fagligheder i spil for at nå målet om mere praksisfaglighed i skolen.⁸ Men regeringen anerkender også behovet for efter- og videreuddannelse af de nuværende undervisere og vil derfor styrke udbuddet af efter- og videreuddannelse. Det er godt, men vores tidligere analyse peger på andre udfordringer, der skal løses, hvis intentionen om mere efteruddannelse og kompetenceudvikling skal lykkes. Udfordringer, som i sidste ende handler om ressourcer.

Fire ud af fem undervisere oplever ifølge vores tidligere undersøgelse et behov for kompetenceudvikling og efter- og videreuddannelse. Når det ikke allerede er sket, angiver 54 pct. af lærerne, at det skyldes, at skolelederne og kommunen mener, det er for dyrt. Samtidigt angiver 30 pct., at efteruddannelse kolliderer med skemalagte forpligtelser, og 25 pct. peger på problemet med manglende vikardækning. Det er alt sammen forhold, som har at gøre med stramme budgetter og begrænsede økonomiske muligheder for, at lærerne kan komme afsted på efteruddannelse. Til sammenligning er det kun 19 pct., der mener, at udbuddet af kurser er mangelfuldt.

For at regeringen kan komme i land med dens store ambitioner om at styrke praktiske fag og praksisfagligheden i folkeskolen, er det altså ikke nok med flere kurser. Skolelederne og kommunerne skal også have det økonomiske råderum og de fornødne ressourcer til at realisere målsætningen, så ambitionen ikke strandes på, at efteruddannelse er for dyrt og besværligt.

⁷ Cevea (2023): "[4 ud af 5 undervisere i folkeskolen oplever behov for kompetenceudvikling – men økonomi og skemalægning forhindrer, at de kommer afsted](#)".

⁸ Regeringen (2023): "[Forberedt på fremtiden II: Frihed og fordybelse – et kvalitetsprogram for folkeskolen](#)", s. 30

METODEN BAG

Datagrundlaget for analysen stammer fra en webbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt et repræsentativt udsnit af lærere og børnehaveklasseledere i grundskolen, som er medlem af Danmarks Lærerforening. Dataindsamlingen er foretaget af Danmarks Lærerforening den 13. april 2023 til 3. maj 2023. I alt er 2.073 brugbare interviews gennemført med en svarprocent på 21 pct. I denne analyse indgår de 1.974 lærere og børnehaveklasseledere, som har besvaret spørgsmålet omkring praksislæring.

Vi har vægtet respondenterne efter køn, alder, arbejdsregion og arbejdsfunktion (børnehaveklasseleder eller lærer) ud fra populationen af medlemmer hos Danmarks Lærerforening. Dette er gjort med henblik på at sikre en høj repræsentativitet.

Praksislæring:

Praksislæring er et bredt begreb, hvor f.eks. praktiske færdigheder (i og uden for værksted) og anvendelse af teori i praksis kan indgå.⁹ Der kan dog være variationer i lærernes for forståelse af begrebet, hvorfor vi i forbindelse med dette spørgsmål har valgt at inkludere en definition af begrebet.

For at afdække lærernes holdning til mere praksislæring i folkeskolen, har vi stillet dem følgende spørgsmål:

”Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: Der er generelt for få praksisfaglige aktiviteter i undervisningen i folkeskolen. Med praksisfaglige aktiviteter menes her, at undervisningen involverer f.eks. bevægelse, produktfremstilling, elevpræsentationer, sanseaktivitet og ekskursioner.”

Her har lærerne haft følgende svarmuligheder: 1) Helt enig, 2) Delvist enig, 3) Hverken enig eller uenig, 4) Delvist uenig, 5) Helt uenig.

Beskrivelse af øvrige variable:

Undervisningstrin:

For at afdække hvilke klassetrin respondenterne underviser, har vi bedt dem angive de klassetrin, som de underviser fast i dette skoleår. Her har de ligeledes haft mulighed for at angive ”Jeg underviser ikke faste klassetrin dette skoleår” eller ”Andet” med mulighed for at skrive frit tekst. Har underviserne svaret ”Andet”, har vi indplaceret disse på rette klassetrin efter deres svar. Her medtager vi kun undervisning. Hvis en underviser f.eks. angiver at være bibliotekar på skolen for samtlige elever, tæller denne lærer ikke som underviser på samtlige klassetrin – men alene på de(t) klassetrin, hvor den givne lærer underviser.

⁹ Lovforslag (2018) nr. [L126](#).